

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра міжнародного приватного права та порівняльного правознавства

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Затверджено на засіданні

Вченої ради

протокол № 12 від 26.06.2021 р.

Ректор

_____ **Анатолій Гетьман**

Харків 2021

Програма навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 29 с.

Розробники:

Лук'янов Дмитро Васильович, доктор юридичних наук, доцент;

Гетьман Євген Анатолійович, доктор юридичних наук, професор;

Зінченко Олена Володимирівна, докторка історичних наук, доцентка;

Гиляка Олег Сергійович, кандидат юридичних наук, асистент.

Затверджено на засіданні кафедри Міжнародного приватного права та
порівняльного правознавства
(протокол № 13 від 11 червня 2021 р.)

Завідувач кафедри - Лук'янов Дмитро Васильович, доктор юридичних наук,
доцент

ОГЛАВ

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці).....	9
3. Зміст програми навчальної дисципліни	10
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	12
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять	12
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	12
4.3. Освітні технології та методи навчання	12
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.....	13
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	16
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни.	22
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей.....	25
Додаток 3. Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання та предметних компетентностей в програмі навчальної дисципліни	28

1. Вступ

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни – надання студентам знань про функціонування та розвиток основних правових систем та їх сімей, місце України на правовій карті світу, формування навичок використання порівняльно-правової методології.

Завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння студентами всього кола питань, що стосуються особливостей формування і функціонування основних правових систем сучасності, особливостей їх джерел права, правосвідомості та правової культури народів світу, практики застосування норм права тощо;
- формування у студентів знань про найбільш важливі спільні та специфічні риси правових сімей світу;
- формування у студентів вмінь аналізу джерел права правничих систем сучасності;
- засвоєння студентами всього кола питань, що стосуються особливостей взаємодії правової системи України з іншими правовими системами світу.
- формування у студентів вмінь проведення порівняльно-правових досліджень;
- формування основних вмінь щодо використання цих знань в подальшій професійній діяльності.

1.2. Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми: обов'язкова

1.3. Пререквізити: «Теорія права», «Міжнародне право».

1.4. Кореквізити: «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці».

1.5. Постреквізити: «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці», «Професійна відповідальність правника», «Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика».

1.6. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:

ПК1. Здатність аналізувати вплив на правову систему України міжнародних та національних правових систем.

ПК2. Здатність аналізувати процеси, пов'язані із правовою глобалізацією у сучасному світі.

ПК 3. Здатність аналізувати природу та зміст правової карти світу, її складових елементів.

ПК4. Здатність застосовувати методологію проведення порівняльно-правових досліджень.

ПК5. Здатність проводити порівняльно-правові дослідження на мікро-, мезо- та макрорівнях, діахронне та синхронне порівняння.

ПК6. Здатність проводити внутрішньосімейне та міжсімейне порівняльно-правове дослідження.

ПК7. Здатність здійснювати пошук необхідних джерел права правових систем романо-германського, англо-американського типу, релігійних та традиційних правових систем.

ПК8. Здатність аналізувати та обробляти джерела права правових систем, що входять до романо-германської та англо-американської правової сім'ї.

ПК9. Здатність аналізувати та обробляти джерела релігійної та традиційної правових сімей та правових систем, що з них походять.

ПК10. Здатність визначати порядок розгляду справ у правових системах різних правових сімей.

ПК11. Здатність демонструвати знання й розуміння процесу нормотворчості у правових сім'ях.

ПК12. Здатність розробляти проекти нормативно-правових актів з урахуванням результатів порівняльно-правових досліджень.

ПК13. Здатність розуміти механізми застосування судових прецедентів у загальному праві.

ПК14. Здатність аналізувати вплив на правову систему України наднаціональних правових систем: Європейського союзу, релігійних систем.

ПК15. Здатність аналізувати вплив на правову систему України національних правових систем, що входять до різних правових сімей.

ПК16. Здатність аналізувати вплив на правову систему України національних правових систем країн-сусідів.

ПК17. Здатність оцінювати взаємодію міжнародних, наднаціональних та національних правових систем із правовою системою України.

ПК18. Здатність оцінювати діяльність Співдружності Націй, Ліги Арабських держав, Африканського Союзу, інтеграційних об'єднань Латинської Америки, Північної ради.

ПК19. Здатність розуміти напрямки та перспективи розвитку світських правових систем.

ПК20. Здатність розуміти напрямки та перспективи розвитку релігійних правових систем.

ПК21. Здатність розрізняти принципи публічного і приватного права в правових системах романо-германського типу.

ПК22. Здатність розрізняти принципи публічного і приватного права в правових системах англо-американського типу.

ПК23. Здатність демонструвати специфіку юридичної техніки та її прикладних аспектів в правових системах романо-германського типу.

ПК24. Здатність демонструвати специфіку юридичної техніки та її прикладних аспектів в правових системах англо-американського типу.

Експлікація загальних і спеціальних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1)

1.7. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти:

РН НД 1.1. Аналізувати природу і зміст правової глобалізації.

РН НД 1.2. Аналізувати природу та зміст правової системи, її особливостей та структури.

РН НД 1.3. Аналізувати природу та зміст правової сім'ї.

РН НД 1.4. Демонструвати розуміння характеристики сучасної правової карти світу, її складових елементів.

РН НД 1.5. Демонструвати здатність проводити аналіз та узагальнення системи джерел романо-германського, англо-американського, релігійного та традиційного права.

РН НД 1.6. Демонструвати здатність аналізувати наукову літературу та бази даних для проведення порівняльно-правового дослідження.

РН НД 1.7. Презентувати порівняльно-правове дослідження правової системи.

РН НД 1.8. Презентувати порівняльно-правове дослідження правового інституту.

РН НД 1.9. Презентувати порівняльно-правове дослідження правової норми.

РН НД 1.10. Дискутувати з проблеми вирішення правового конфлікту, пропонувати варіанти його вирішення на основі порівняльно-правового дослідження.

РН НД 1.11. Застосовувати результати порівняльно-правових досліджень у дискусіях про правову політику.

РН НД 2.1. Демонструвати розуміння місця правової системи України на правовій карті світу, вміння простежувати вплив на правову систему України міжнародних та національних правових систем.

РН НД 2.2. Демонструвати розуміння місця правових систем романо-германського, англо-американського, релігійного, традиційного типів на правовій карті світу, простежувати вплив на їхні правові системи міжнародних та інших національних правових систем.

РН НД 2.3. Демонструвати знання і розуміння місця правових систем змішаних типів на правовій карті світу, вміння простежувати вплив на їхні правові системи міжнародних та інших національних правових систем.

РН НД 2.4. Аналізувати методологічні аспекти взаємодії юридичної доктрини і юридичної практики у національних правових системах романо-германської правової сім'ї.

РН НД 2.5. Інтерпретувати конфлікт правових традицій в Європі, визначати правові механізми реалізації права в європейських правопорядках та юрисдикціях.

РН НД 2.6. Визначати індикатори якості й ефективності захисту прав людини у правових системах держав, що входять (походять) із романо-германської правової сім'ї.

РН НД 2.7. Визначати індикатори якості й ефективності захисту прав людини у правових системах держав, що входять (походять) із англо-американської правової сім'ї.

РН НД 2.8. Визначати індикатори якості й ефективності захисту прав людини у правових системах держав, що входять (походять) із релігійної правової сім'ї.

РН НД 2.9. Визначати індикатори якості й ефективності захисту прав людини у правових системах держав, що входять (походять) із традиційної правової сім'ї.

РН НД 2.10. Демонструвати розуміння глобалізаційних впливів на еволюцію світських та релігійних правових сімей.

РН НД 2.11. Розробляти методiku проведення порівняльно-правового дослідження з урахуванням факторів глобалізації.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2)

1.8. Модулі програми навчальної дисципліни.

Модуль 1. Загальна характеристика порівняльного правознавства. Романо-германське право.

Модуль 2. Англо-американське право. Релігійні та традиційні правові системи.

Програма навчальної дисципліни – сукупність модулів, їх певна послідовність, що сприяє оволодінню певними компетентностями, необхідними для досягнення конкретних результатів навчання. Кожен модуль має певну логічну завершеність стосовно необхідних результатів освоєння освітньо-професійної програми в цілому. У межах модуля теми не визначаються.

Модульний принцип побудови програми навчальної дисципліни забезпечує гнучкість змісту навчальної дисципліни, що відбивається в можливості його диференціації і інтеграції. Безперервність змістовного і логічного переходу між модулями програми навчальної дисципліни, а також збільшення нового знання стають можливими завдяки застосуванню принципу «дидактичної спіралі».

Кількість навчальних одиниць (дидактичний обсяг) змісту навчальної дисципліни має відповідати структурі навчальної дисципліни та реальному навчальному часу студентів.

Дидактичний обсяг навчальної дисципліни визначає розробник експертним способом з орієнтацією на предметну сферу навчальної дисципліни, а також на компетентності та результати навчання.

Кількісно-якісні показники реалізації програми навчальної дисципліни в межах дидактичної структури визначаються у таксономії навчальної дисципліни.

Експлікація модулів компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці)

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура та кількість годин
Кількість кредитів ЄКТС: 6,0	Рівень освіти – другий (магістерський)	Модуль 1 Лекції: 12 Практичні заняття: 12 Самостійна робота: 66
Кількість модулів: 2	Галузь знань – 08 «Право»	
Загальна кількість годин: 180	Спеціальність – 081 «Право»	Модуль 2 Лекції: 12 Практичні заняття: 12 Самостійна робота: 66
Тижневих годин – 17: лекції – 2 практичні заняття – 2 самостійна робота – 13		

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна характеристика порівняльного правознавства.

Романо-германське право.

Правова система України і глобалізація. Поняття, риси та структура правової системи. Загальна характеристика правової карти світу. Правова система України на правовій карті світу, її формування та особливості. Вплив на правову систему України міжнародних та національних правових систем. Правова глобалізація у сучасному світі.

Методологія порівняльного правознавства. Методологія проведення порівняльно-правових досліджень. Види досліджень у порівняльному правознавстві. Поняття «правова сім'я». Класифікація та типологія правових систем.

Доктрина романо-германського права. Особливості романо-германської правової сім'ї. Основні етапи розвитку романо-германської правової сім'ї. Роль науки (університетів) у розвитку романо-германського права. Зв'язок романо-германської правової сім'ї з римським правом. Вплив канонічного права на формування романо-германського права. Публічне і приватне право.

Система джерел права романо-германської правової сім'ї. Норми права в романо-германській правовій сім'ї. Джерела права в романо-германській сім'ї, їх види. Нормативно-правові акти в романо-германській правовій сім'ї. Закон як джерело права в романо-германській правовій сім'ї. Делеговане законодавство в романо-германському праві. Загальні принципи в романо-германській правовій сім'ї. Звичай у системі джерел романо-германського права. Доктрина в романо-германській правовій сім'ї. Судова практика в романо-германській правовій сім'ї.

Правові системи, що тяжіють до романо-германського типу. Підходи до класифікації правових систем Скандинавських країн та держав Латинської Америки. Правові системи Скандинавських країн, їх особливості. Джерела права Скандинавських країн. Правові системи держав Латинської Америки, їх особливості. Джерела права держав Латинської Америки.

Модуль 2. Англо-американське право.

Релігійні та традиційні правові системи.

Доктрина англо-американського права. Особливості англо-американської правої сім'ї. Основні етапи розвитку англійської правової системи. Виникнення та реформування загального права. Загальне право: поняття та особливості. Право справедливості та його співвідношення із загальним правом.

Система джерел права англо-американської правої сім'ї. Поняття та види джерел англо-американського права. Прецедент як джерело права в сім'ї англо-американського права. Закон як джерело права в сім'ї англо-американського права. Делеговане законодавство в сім'ї англо-американського права. Звичай в англо-американському праві. Інші джерела англо-американського права.

Правові системи інших країн англо-американської правої сім'ї. Формування правової системи США. Джерела американського права. Сучасна правова система США, її особливості. Правові системи країн Співдружності Націй. Особливості правових систем Канади, Австралії та Нової Зеландії. Джерела права країн Співдружності Націй.

Доктрина релігійного права, його застосування у сучасному світі. Загальна характеристика правових систем релігійного типу. Мусульманське (ісламське) право, його характерні риси. Джерела мусульманського права. Право сучасних мусульманських держав. Організація ісламського співробітництва. Ліга арабських держав. Індуське право, його характерні риси. Джерела індуського права. Сучасне право Індії. Іудейське (єврейське) право, його характерні риси. Джерела іудейського права. Правова система Ізраїлю. Канонічне право, його характерні риси. Джерела канонічного права. Застосування канонічного права у сучасному світі.

Особливості традиційних правових систем. Загальна характеристика правових систем традиційного типу. Правові системи країн Далекого Сходу. Формування правової системи Китаю. Правова система КНР, її джерела. Формування правової системи Японії. Сучасна правова система Японії, її

джерела. Африканське право. Правові системи держав Африки. Африканський союз.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять:

– форми організації освітнього процесу: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи.

– види навчальних занять: лекції, практичні заняття, індивідуальні заняття, консультації.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Під час самостійної роботи студент має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Формами самостійної роботи студентів є: доопрацювання матеріалів лекції; робота в інформаційних мережах; наукове повідомлення з вузькоспеціальною проблематикою; підготовка тематичних презентацій; підготовка та публікація наукових статей, тез тощо; розробка схем, таблиць, кросвордів з тем навчальної дисципліни; анотування наукових статей і монографій; здійснення аналізу законодавства правових систем.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні додаткової навчальної, наукової літератури, ознайомленні із джерелами права правових систем та правових сімей. Самостійна робота призначена для поглиблення знань студентів із тем, що передбачені навчальною дисципліною.

4.3. Освітні технології та методи навчання

– освітні технології: проблемного навчання, контекстного навчання, студентоцентроване навчання, аудіо-візуальні технології, наукові дискусії, інтерактивні технології, ІТ-технології тощо;

– методи навчання: поєднання словесних, наочних та практичних методів, метод проблемного викладання, прес-конференції, ділові ігри, мозкові штурми, моделювання професійних ситуацій, кейс-метод, метод дискусії, круглий стіл тощо.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Формами контролю знань студентів є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань студентів включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 1, 2, 3, 4);

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту підсумкової письмової роботи – 10 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит, який оцінюється сумарно за 100-бальною системою (поточний контроль 0-40 балів, відповідь під час іспиту 0-60 балів, сумарно 0-100 балів). Мінімальна кількість балів для отримання допуску до складання іспиту – 20 балів. Максимальна кількість балів за результатами роботи за семестр для допуску до складання іспиту – 40 балів. Кількість балів, яку студент може отримати під час відповіді на іспиті, становить 0-60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами
контрольних заходів:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль (іспит)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2				
п/з	колоквіум	п/з	колоквіум			
max 11	max 4	max 11	max 4	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 4	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми з вивченням та використанням додаткової навчальної та наукової літератури
	3	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	2	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	1	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу або відсутність на занятті.
Колоквіум	Max 4	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Індивідуальна письмова робота	Max 10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	8	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	6	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та

		суджень у роботі, доведеність висновків.
	4	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.

		3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на іспиті.
	30	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни
	Min 0	1. Повна відсутність знань основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Австрийская Республика. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1985. 429 с.

2. Закон об уголовном праве Израиля. Постатейный перевод с иврита на русский язык, автор перевода – судья Марат Дорфман, издание второе переработанное и дополненное 2010 г. Тель-Авив, 2010. 261 с.
3. Единообразный торговый кодекс США / Пер. с англ. Москва: Прогресс, 1969. 431 с.
4. Испания. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1982. 352 с.
5. Италия. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1988. 392 с.
6. Кодекс канонического права. Москва: Институт философии, теологии и истории св. Фомы, 2007. 624 с.
7. Конституции государств Европы. В 3-х т. / Под. общ. ред. Л. А. Окунькова. Т. 1. 818 с. Т. 2. 838 с. Т. 3. 790 с. Москва: Норма, 2001.
8. Китайская Народная Республика. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1984. 470 с.
9. Конституции буржуазных государств. Москва: Юр. лит., 1982. 408 с.
10. Конституции буржуазных государств Европы. Москва: Ин. лит., 1957. 1142 с.
11. Конституции и законодательные акты Французской Республики. Москва: Юр. лит., 1958. 527 с.
12. Конституція Бразилії [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mykprzs.ru/konstituciya-brazilii-1988-russkij-tekst/>
13. Мексиканские соединенные штаты. Конституция и законодательные акты / Под ред. О.А.Жидкова. Москва: Прогресс, 1986. 480 с.
14. Соединенные Штаты Америки. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс Универс, 1993. 767 с.
15. Уголовный кодекс Индии. Москва: Ин. лит., 1958. 240 с.
16. Уголовно-процессуальный кодекс Индии. Москва: Ин. лит., 1959. 656 с.
17. Швеция. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1983. 360 с.

18. ФРГ. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1991. 472 с.
19. Французская Республика. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1989. 448 с.
20. Свобода релігії. Рішення Верховного Суду США: Пер. з англ. Н. Комарової, ред. пер. В. Речицький / Під ред. Морін Гаррісон і Стіва Гілберта. Київ: Оптіма, 2005. 256 с.
21. Конституции государств Африки. В 3-х т. Т. 2. Москва: Прогресс, 1966. 583 с.

Література

Основна література

1. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посібник. Видання 4-те, змінене та доповнене / Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В. Харків: Право, 2021. 164 с.
2. Порівняльне правознавство. Підручник / С.П.Погребняк, Д.В.Лук'янов, І.О.Биля-Сабадаш та ін.; за ред. О.В. Петришина. Харків: Право, 2012. 272 с.
3. Порівняльне правознавство: хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів: навч. посіб. Видання друге, змінене / уклад.: О.В.Петришин, О.В.Зінченко, Д.В.Лук'янов. Харків: Право, 2019. 1024 с.
4. Правова карта сучасного світу: навч. посібник для студентів-магістрів юрид. вищих навч. закладів і факультетів / Петришин О.В., Зінченко О.В. Харків: Право, 2018. 508 с.
5. Порівняльне правознавство: тести з навч. дисципліни / Уклад.: Зінченко О.В., Лук'янов Д.В., Петришин О.В.; за заг. ред. акад. О.В. Петришина. Харків: «Цифра Принт», 2013. 70 с.
6. Порівняльне правознавство: навч.-методичний посібник з навч. дисципліни / Уклад.: Лук'янов Д.В., Гетьман Є.А, Гиляка О.С., Зінченко О.В.. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2021. 53 с.
7. Бехруз Х. Ісламське право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац.

акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 198-205.

8. Дамірлі М.А. Методологія порівняльно-правових досліджень. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 272-279.

9. Зінченко О.В. Англо-американська правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 12-19.

10. Зінченко О.В. Романо-германська правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 679-686.

11. Зінченко О.В. Традиційна правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 789-795.

12. Зінченко О.В. Успадкування за звичаєвим правом африканських держав (на прикладі Кенії, Свазіленду і Танзанії). *Вісник Академії правових наук України: Збірник наукових праць*. Харків: Право, 2013. № 1 (72). С. 80-89.

13. Зінченко О.В. Конституції Замбії та Північної Нігерії про статус палат вождів у законодавчих установах (порівняльний аналіз). *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія,*

філософія права, політологія, соціологія. Збірник наукових праць. Харків: Право, 2015. Вип. 2 (25). С. 169-177.

14. Зінченко О.В. Конституції скандинавських країн: порівняльний аналіз. *Вісник національної академії правових наук України: зб. наук. пр. 2017. № 1 (88). С. 58-68.*

15. Лук'янов Д.В. Індуське право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 174-180.*

16. Лук'янов Д.В. Канонічне право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 212-217.*

17. Лук'янов Д.В. Іудейське (єврейське) право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 206-211.*

18. Лук'янов Д.В. Наднаціональна правова система. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 308-310.*

19. Лук'янов Д.В. Релігійні правові системи в сучасному світі: монографія. Харків: Право, 2015. 352 с.

20. Лук'янов Д.В. Релігійна правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.*

Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 659-661.

21. Смородинський В.С. Мішані правові системи. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 298-301.

Додаткова література

1. Бехруз, Хашматулла. Порівняльне правознавство. Одеса: Фенікс, 2009. 464 с.

2. Давид, Р. Основные правовые системы современности. Москва: Междунар. отношения, 1996. 400 с.

3. Кох, Х. Международное частное право и сравнительное правоведение. Москва: Междунар. отношения, 2001. 480 с.

4. Леже, Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой поход. Москва: Волтерс Клувер, 2009. 584 с.

5. Марченко, М. Н. Курс сравнительного правоведения. Москва: Городец-издат, 2002. 1068 с.

6. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження). / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Київ: Фенікс, 2007. 400 с.

7. Порівняльне правознавство у системі юридичних наук: проблеми методології. / О. В. Кресін [та ін.]; ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2006. 256 с.

8. Правові системи сучасності: навч. посібник для магістрів права / Відп. Редактор Ю.С.Шемшученко. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2012. 492 с.

9. Правовые системы стран мира. Энциклопедический справочник / отв. ред. А. Я. Сухарев. Москва: Норма, 2000. 840 с.

10. Правовые системы стран мира. Энциклопедический справочник / отв. ред. А. Я. Сухарев. Москва: Норма, 2000. 840 с.

11. Тихомиров, Ю. А. Курс сравнительного правоведения. Москва: Норма, 1996. 432 с.

12. Цвайгерт, К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: в 2 т. Москва: Междунар. отношения, 2000. Т. 1: Основы. 480 с.

Интернет-ресурси:

The Avalon Projekt – Documents in Law, History and Diplomacy. Yale Law School. Lillian Goldman Law Library in memory of Sol Goldman. URL: <http://avalon.law.yale.edu>.

Офіційний сайт Співдружності Націй. URL: www.thecommonwealth.org.

Конституції держав (країн) світу. Інтернет-бібліотека конституцій Романа Пашкова. URL: <http://worldconstitutions.ru>.

Проект «AVALON». История государства и права США. Русская версия проекта Йельской школы права Йельского университета США. URL: <http://avalon.law.yale.edu>.

Електронна єврейська енциклопедія. URL: <http://www.eleven.co.il>.

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри міжнародного приватного права та порівняльного правознавства. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/207-porivnialne-pravoznavstvo.html>

Навчально-методичні матеріали кафедри міжнародного приватного права та порівняльного правознавства. URL: <http://ftplec.nlu.edu.ua/Навчально-методичні%20матеріали/Кафедра%20міжнародного%20приватного%20права%20та%20порівняльного%20правознавства/Порівняльне%20правознавство/>

Додаток 1

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності.	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПК1. Здатність аналізувати вплив на правову систему України міжнародних та національних

	<p>правових систем.</p> <p>ПК2. Здатність аналізувати процеси, пов'язані із правовою глобалізацією у сучасному світі.</p> <p>ПК3. Здатність аналізувати природу та зміст правової карти світу, її складових елементів.</p> <p>ПК4 Здатність аналізувати природу та зміст правової сім'ї.</p> <p>ПК5 Здатність аналізувати систему джерел права в правових сім'ях.</p>
<p>ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p>	<p>ПК6. Здатність застосовувати методологію проведення порівняльно-правових досліджень.</p> <p>ПК7. Здатність проводити порівняльно-правові дослідження на мікрорівні, мезорівні та макрорівні.</p> <p>ПК8. Здатність проводити внутрішньосімейне та міжсімейне порівняльно-правове дослідження.</p> <p>ПК9. Здатність проводити діахронне та синхронне правове порівняння.</p> <p>ПК10. Здатність проводити бінарне та мультитипорівняння.</p> <p>ПК11. Здатність проводити нормативне та функціональне порівняльно-правове дослідження.</p>
<p>ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>	<p>ПК12. Здатність здійснювати пошук необхідних джерел права правових систем романо-германського типу.</p> <p>ПК13. Здатність здійснювати пошук необхідних джерел права правових систем англо-американського типу.</p> <p>ПК14. Здатність здійснювати пошук необхідних джерел права правових систем релігійного типу.</p> <p>ПК15. Здатність здійснювати пошук необхідних джерел права традиційних правових систем.</p> <p>ПК16. Здатність аналізувати та обробляти джерела права правових систем, що входять до романо-германської правової сім'ї.</p> <p>ПК17. Здатність аналізувати та обробляти джерела права правових систем, що входять до англо-американської правової сім'ї.</p> <p>ПК18. Здатність аналізувати та обробляти джерела права релігійної правової сім'ї та правових систем, що з неї походять.</p> <p>ПК19. Здатність аналізувати та обробляти джерела права традиційної правової сім'ї та правових систем, що з неї походять.</p>
<p>ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.</p>	<p>ПК20. Здатність визначати порядок розгляду справ у правових системах різних правових сімей.</p> <p>ПК21. Здатність демонструвати знання й розуміння процесу нормотворчості у правових сім'ях.</p>

	ПК 22. Здатність демонструвати знання й розуміння техніки розрізнення в англо-американській правовій сім'ї.
ЗК1.5. Здатність до лідерства, відповідальності, ухвалення неупереджених і вмотивованих рішень.	ПК23. Здатність розробляти проекти нормативно-правових актів з урахуванням результатів порівняльно-правових досліджень. ПК24. Здатність розуміти механізми застосування судових прецедентів у загальному праві. ПК25. Здатність розуміти механізми застосування релігійно-правових норм у сучасних правових системах.
СК – фахові компетентності за спеціальністю	
СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.	ПК1. Здатність аналізувати вплив на правову систему України наднаціональної правової системи Європейського союзу. ПК2. Здатність аналізувати вплив на правову систему України наднаціональних релігійних правових систем. ПК3. Здатність аналізувати вплив на правову систему України національних правових систем романо-германського типу. ПК4. Здатність аналізувати вплив на правову систему України національних правових систем англо-американського типу. ПК5. Здатність аналізувати вплив на правову систему України національних правових систем країн-сусідів.
СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.	ПК6. Здатність оцінювати взаємодію міжнародних правових систем із правовою системою України. ПК7. Здатність оцінювати взаємодію наднаціональних правових систем із правовою системою України. ПК8. Здатність оцінювати взаємодію національних правових систем із правовою системою України. ПК9. Здатність оцінювати діяльність Співдружності Націй. ПК10. Здатність оцінювати діяльність Ліги Арабських держав. ПК11. Здатність оцінювати діяльність Африканського Союзу. ПК12. Здатність оцінювати діяльність інтеграційних об'єднань Латинської Америки. ПК13. Здатність оцінювати діяльність Північної ради.
СК1.2. Здатність демонструвати знання й розуміння правових систем в умовах глобалізації.	ПК14. Здатність розуміти напрямки та перспективи розвитку правових систем романо-германського типу. ПК15. Здатність розуміти напрямки та

	<p>перспективи розвитку правових систем англо-американського типу.</p> <p>ПК16. Здатність розуміти напрямки та перспективи розвитку змішаних правових систем.</p> <p>ПК17. Здатність розуміти напрямки та перспективи розвитку релігійних правових систем.</p> <p>ПК18. Здатність розуміти напрямки та перспективи розвитку традиційних правових систем.</p>
СК1.3. Здатність розрізняти принципи інститутів публічного і приватного права в юридичній діяльності.	<p>ПК19. Здатність розрізняти принципи інститутів публічного і приватного права в групі романського права романо-германської правової сім'ї.</p> <p>ПК20. Здатність розрізняти принципи інститутів публічного і приватного права в групі німецького права романо-германської правової сім'ї.</p> <p>ПК21. Здатність розрізняти специфіку інститутів публічного і приватного права в правових системах англо-американського типу.</p>
СК1.6. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів (правотворчості, законодавчої техніки, техніки створення корпоративних актів, юридичних документів, систематизації юридичних актів, юридичного письма та юридичної термінології тощо).	<p>ПК22. Здатність демонструвати специфіку юридичної техніки та її прикладних аспектів в правових системах романо-германського та англо-американського типів.</p> <p>ПК23. Здатність демонструвати специфіку юридичної техніки та її прикладних аспектів в правових системах релігійного та традиційного типів.</p> <p>ПК24. Здатність демонструвати розуміння систематизації юридичних актів в сучасних правових системах.</p> <p>ПК25. Здатність демонструвати розуміння юридичної термінології в правових сім'ях.</p>

Додаток 2

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
ПРН – результати навчання за спеціальністю		Результати навчання з навчальної дисципліни
ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти	№1	РН НД 1.1. Аналізувати природу і зміст правової глобалізації. РН НД 1.2. Аналізувати природу та зміст

розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.		правової системи, її особливостей та структури. РН НД 1.3. Аналізувати природу та зміст правової сім'ї. РН НД 1.4. Демонструвати розуміння характеристики сучасної правової карти світу, її складових елементів.
ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.	№1	РН НД 1.5. Демонструвати здатність проводити аналіз та узагальнення системи джерел романо-германського, англо-американського, релігійного та традиційного права. РН НД 1.6. Демонструвати здатність аналізувати наукову літературу та бази даних для проведення порівняльно-правового дослідження.
ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	№1	РН НД 1.7. Презентувати своє порівняльно-правове дослідження правової системи. РН НД 1.8. Презентувати своє порівняльно-правове дослідження правого інституту. РН НД 1.9. Презентувати своє порівняльно-правове дослідження правової норми.
ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	№1	РН НД 1.10. Дискутувати з проблеми вирішення правового конфлікту, пропонувати варіанти його вирішення на основі порівняльно-правового дослідження. РН НД 1.11. Застосовувати результати порівняльно-правових досліджень у дискусіях про правову політику.
ПРН10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.	№2	РН НД 2.1. Демонструвати розуміння місця правової системи України на правовій карті світу, вміння простежувати вплив на правову систему України міжнародних та національних правових систем. РН НД 2.2. Демонструвати розуміння місця правових систем романо-германського, англо-американського, релігійного, традиційного типів на правовій карті світу, простежувати вплив на їхні правові системи міжнародних та інших національних правових систем. РН НД 2.3. Демонструвати розуміння місця правових систем змішаних типів на правовій карті світу, вміння простежувати

		вплив на їхні правові системи міжнародних та інших національних правових систем.
ПРН12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.	№2	РН НД 2.4. Аналізувати методологічні аспекти взаємодії юридичної доктрини і юридичної практики у національних правових системах романо-германської правової сім'ї. РН НД 2.5. Інтерпретувати конфлікт правових традицій в Європі, визначати правові механізми реалізації права в європейських правопорядках та юрисдикціях.
ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.	№2	РН НД 2.6. Визначати індикатори якості й ефективності захисту прав людини у правових системах держав, що входять (походять) із романо-германської правової сім'ї. РН НД 2.7. Визначати індикатори якості й ефективності захисту прав людини у правових системах держав, що входять (походять) із англо-американської правової сім'ї. РН НД 2.8. Визначати індикатори якості й ефективності захисту прав людини у правових системах держав, що входять (походять) із релігійної правової сім'ї. РН НД 2.9. Визначати індикатори якості й ефективності захисту прав людини у правових системах держав, що входять (походять) із традиційної правової сім'ї.
ПРН1.2. Демонструвати знання й розуміння проблематики глобалізації в контексті розвитку сучасних правових систем.	№2	РН НД 2.10. Демонструвати розуміння глобалізаційних впливів на еволюцію світських та релігійних правових сімей сучасності. РН НД 2.11. Розробляти методiku проведення порівняльно-правового дослідження з урахуванням факторів глобалізації.

Додаток 3

Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання та предметних компетентностей у програмі навчальної дисципліни

Результати навчання за навчальною дисципліною / модулями	П К 1	П К 2	П К 3	П К 4	П К 5	П К 6	П К 7	П К 8	П К 9	П К 10	П К 11	П К 12	П К 13	П К 14	П К 15	П К 16	П К 17	П К 18	П К 19	П К 20	П К 21	П К 22	П К 23	ПК 24
Порівняльне правознавство /Модуль 1																								
РН НД 1.1.	•																							
РН НД 1.2.		•																						
РН НД 1.3.			•																					
РН НД 1.4.				•																				
РН НД 1.5.					•																			
РН НД 1.6.						•																		
РН НД 1.7.							•																	
РН НД 1.8.								•																
РН НД 1.9.									•															
РН НД 1.10.										•														
РН НД 1.11.											•													
Порівняльне правознавство /Модуль 2												•												
РН НД 2.1.													•											
РН НД 2.2.														•										
РН НД 2.3.															•									
РН НД 2.4.																•								
РН НД 2.5.																	•		•					
РН НД 2.6.																		•						
РН НД 2.7.																			•					
РН НД 2.8.																					•			

